НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Навчально-науковий інститут медицини
Кафедра патологічної анатомії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор закладу вищої освіти
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця
з науково-педагогічної та навчальної роботи,
доктор медичних наук, професор
Олег ВЛАСЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПАТОЛОГІЧНА АНАТОМІЯ ХВОРОБ І НОВОУТВОРЕНЬ»

Освітній рівень:	другий (магістерський)
Галузь знань:	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність:	I2 «Медицина»
Освітня програма:	Освітньо-професійна програма «Медицина» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю I2 «Медицина»

2026 - 2027 навчальний рік

UB
НМУ імені О.О.Богомольця
№952/л-1 від 15.10.2026
Власенко О.М. (Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи) 15.10.2026 17:26

Робоча програма навчальної дисципліни (варіативна складова) **«Патологічна анатомія хвороб і новоутворень»** для студентів за напрямом підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності І2 «Медицина».

Розробники програми: завідувач кафедри патологічної анатомії, д.мед.н., проф. Гичка С.Г., асистент кафедри патологічної анатомії Бурлака С.І.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри патологічної анатомії

Протокол №1 від «26» серпня 2026 року

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з природничих дисциплін

Протокол №1 від «26» серпня 2026 року

Завідувач кафедри патологічної анатомії,
д.мед.н., професор, С.Г. Гичка

Голова Циклової методичної комісії
з природничих дисциплін, к. біол. н., доцент Л.В. Яніцька

Гарант освітньої (освітньо-професійної) програми
д.мед.н., професор, В.С. Мельник

Начальник відділу навчально-методичної роботи,
ліцензування та акредитації, PhD, доцент І.І. Кучеренко

1. Опис навчальної дисципліни ВК 3.12 «Патологічна анатомія хвороб і новоутворень»

<table>
<tr><th rowspan="2">Найменування показників</th><th rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</th><th colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><th>Денна форма навчання</th><th>Заочна форма навчання</th></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань:
І «Охорона здоров’я та соціальне забезпечення»
Напрям підготовки:
Магістр</td><td>Вибіркова</td><td>–</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="4">Спеціальність:
І2 «Медицина»</td><td>Рік підготовки – 3-ій</td><td>–</td></tr>
<tr><td>Змістовних модулів – 1</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання</td><td>Семестр – VI</td><td>–</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість кредитів/годин – 3/90</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студентів – 6,4</td><td rowspan="4">Освітній кваліфікаційний рівень:
Магістр медицини</td><td>Лекції:
6 год;</td><td rowspan="4">–</td></tr>
<tr><td>Практичні:
20 год;</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота:
64 год;</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
Диф.залік</td></tr>
</table>

2. Мета, очікувані результати навчання та критерії оцінювання результатів навчання

Метою викладання навчальної дисципліни «Патологічна анатомія хвороб і новоутворень» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про морфологічні особливості, механізми розвитку та закономірності перебігу захворювань і новоутворень, розвиток умінь аналізувати патологічні зміни клітин, тканин та органів, інтерпретувати патоморфологічні й імуногістохімічні дослідження, розрізняти доброякісні та злоякісні

новоутворення, визначати морфологічні критерії їхньої діагностики та прогнозу, а також застосовувати отримані знання для проведення клініко-морфологічного аналізу, обґрунтування діагностичних висновків і розуміння принципів сучасної діагностики та лікування захворювань у професійній діяльності фахівця галузі охорони здоров'я.

До програмних компетентностей за освітньо-професійною програмою спеціальності І2 «Медицина» формування яких забезпечуються при навчанні дисципліни «Патологічна анатомія хвороб і новоутворень» належать (ЗК 1-ЗК 15, ФК 21, ФК 23-ФК 25, ПРН 1-ПРН 3, ПРН 7, ПРН 21-ПРН 22, ПРН 26, ПРН 28):

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність спілкуватись іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК 21. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

програмні результати навчання:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові

здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

ПРН 26. Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.

ПРН 28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Оцінювання навчальної діяльності студентів регламентовано Положенням про «Порядок оцінювання знань студентів під час поточного та кінцевого контролю з дисципліни в НМУ імені О.О. Богомольця» (протокол засідання Вченої ради НМУ імені О.О. Богомольця № 4 від 28.11.2023 р.).

Поточний контроль для студентів денної форми навчання складають усі бали, які студенти накопичили під час всіх аудиторних занять. За кожний етап заняття і елемент поточного контролю студент отримує традиційну

оцінку «5», «4», «3», «2», із яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття, яка конвертується у бали, як зазначено у розділі 11 цієї робочої програми. У випадку, якщо під час формування середньої арифметичної традиційної оцінки за заняття студент отримує традиційну оцінку «2», то дана оцінка конвертується у 0 балів.

Результати контролю рівня знань, кожної складової заняття, зокрема, тестів оцінюють згідно з даною шкалою:

59% та менше правильних відповідей – оцінка «2»;

60% -74% правильних відповідей – оцінка «3»;

75% -89 % правильних відповідей – оцінка «4»;

90%-100% правильних відповідей – оцінка «5».

Оцінку «ВІДМІННО» одержує студент, який якісно виконав практичну роботу, приймав активну участь в обговоренні найбільш складних питань, надав 100% правильних відповідей на поставлені питання з теми заняття.

Оцінку «ДОБРЕ» одержує студент, який якісно виконав практичну роботу, приймав активну участь в обговоренні найбільш складних питань, однак припустився окремих незначних помилок у відповідях на поставлені питання з теми заняття.

Оцінку «ЗАДОВІЛЬНО» одержує студент, який якісно виконав практичну роботу, але не приймав активної участі в обговоренні найбільш складних питань, припустився значних помилок у відповідях на поставлені питання з теми заняття.

Оцінку «НЕЗАДОВІЛЬНО» одержує студент, який не виконав або не якісно виконав практичну роботу, не приймав участі в обговоренні питань з теми заняття або не надав жодної правильної відповіді на поставлені питання з теми заняття.

Матриця компетентностей

ОК 21	ІК					
	ЗК 1-15					

	ФК 21	ФК 23	ФК 24	ФК 25		
	ПРН 1-3	ПРН 7	ПРН 21	ПРН 22	ПРН 26	ПРН 28

3. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Всього	Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Вступ до курсу. Значення морфологічного дослідження в діагностиці хвороб і патологічних процесів. Сучасні методи морфологічної діагностики. Структура діагнозу.	11	3	2	6
Тема 2. Патоморфологія ушкодження клітин та позаклітинного матриксу. Процеси дезорганізації сполучної тканини.	8,5	0,5	2	6
Тема 3. Патоморфологія адаптації клітин до дії ушкоджуючих факторів. Внутрішньоклітинні накопичення: білки, ліпіди, вуглеводи.	8,5	0,5	2	6
Тема 4. Патоморфологія позаклітинних накопичень білків, ліпідів і вуглеводів. Накопичення пігментів і мінеральних речовин.	8	-	2	6
Тема 5. Патоморфологія гострого і хронічного запалення. Гранулематозне запалення. Репарація. Регенерація та рубцювання.	8	-	2	6
Тема 6. Патоморфологія розладів гемодинаміки. Гіперемія, ішемія, інфаркт. Тромбоз, емболія. Шок.	8	-	2	6
Тема 7. Патоморфологія хвороб імунної системи.	8	-	2	6
Тема 8. Онкоморфологія. Сучасна класифікація і морфологічна діагностика пухлин.	9	1	2	6
Тема 9. Патоморфологія пухлин із спеціалізованого епітелію ендо-та езокринних залоз, клітин трофобласта. Патологія грудної залози.	9	1	2	6
Тема 10. Диференційований залік.	12	-	2	10
Всього	90	6	20	64

4. Теми лекцій

№	Теми лекцій	Години
1	Вступ до курсу. Значення патоморфологічного дослідження в	2

	діагностиці хвороб. Прижиттєва морфологічна діагностика. Сучасні методи морфологічних досліджень. Імуногістохімічна діагностика.	
2	Загальнопатологічні процеси як основа розвитку хвороб органів і систем. Структура і побудова патологоанатомічного діагнозу і висновку про причину смерті.	2
3	Онкоморфологія. Морфологічна діагностика пухлин.	2
Всього		6

5. Теми семінарських занять

Немає.

6. Теми практичних занять

№	Тема практичного заняття	Години
1.	Вступ до курсу. Значення морфологічного дослідження в діагностиці хвороб і патологічних процесів. Сучасні методи морфологічної діагностики. Структура діагнозу.	2
2.	Патоморфологія ушкодження клітин та позаклітинного матриксу. Процеси дезорганізації сполучної тканини.	2
3	Патоморфологія адаптації клітин до дії ушкоджуючих факторів. Внутрішньоклітинні накопичення: білки, ліпіди, вуглеводи.	2
4	Патоморфологія позаклітинних накопичень білків, ліпідів і вуглеводів. Накопичення пігментів і мінеральних речовин.	2
5	Патоморфологія гострого і хронічного запалення. Гранулематозне запалення. Репарація. Регенерація та рубцювання.	2
6	Патоморфологія розладів гемодинаміки. Гіперемія, ішемія, інфаркт. Тромбоз, емболія. Шок.	2
7	Патоморфологія хвороб імунної системи.	2
8	Онкоморфологія. Сучасна класифікація і морфологічна діагностика пухлин.	2
9	Патоморфологія пухлин із спеціалізованого епітелію ендо-та езокринних залоз, клітин трофобласта. Патологія грудної залози.	2
10	Диференційований залік.	2
Всього		20

7. Теми лабораторних занять

Немає.

8. Самостійна робота

№	Назва теми	Години
1.	Підготовка до поточного контролю та диференційованого заліку.	64

Всього	64

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання або індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального чи навчально-дослідного характеру, яке використовується у процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Індивідуальне завдання містить елемент пошукової, частково науково-дослідної роботи і виступає чинником залучення студента до науково-дослідницької діяльності, яка може бути продовжена через виконання магістерської роботи тощо.

Мета індивідуального завдання. Самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу і розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст індивідуального завдання. Індивідуальне завдання є завершеною теоретичною або практичною роботою у межах навчальної дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, одержаних у процесі лекційних та практичних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура (орієнтовна) індивідуального завдання: вступ (зазначається тема, мета і завдання роботи та основні її положення); теоретичне обґрунтування (виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання); методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт); основні результати роботи та їх обговорення (подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо); висновки; список використаної літератури.

Порядок подання індивідуального завдання передбачає: підготовку наукових робіт з перевіркою на плагіат (наукових тез, публікацій у фахових виданнях і виданнях, що включені до наукометричних баз даних Scopus та

Web of Science); виготовлення для наукової роботи наочних засобів (таблиці, постери, макропрепарати, мікропрепарати, їх фотографії та електронограми); участь з доповідями на наукових конференціях, профільній олімпіаді, конкурсах наукових робіт тощо.

Кількість балів за індивідуальне завдання залежить від її обсягу і значимості, але не більше 8 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність. Бали за індивідуального завдання нараховуються студенту лише за умов успішного їх виконання. Студент має можливість виконати одне індивідуальне завдання за навчальний курс з цієї навчальної дисципліни.

10. Методи навчання

Програмою передбачено застосування загальних і спеціальних методів для навчання з цієї навчальної дисципліни.

Загальні методи: розповідь, ілюстрація, бесіда.

Проблемно-пошукові методи: дійові (рішення задач, відображення схематичних малюнків); евристичні (бесіда, обговорення, дискусія); методи проблемного викладу навчального матеріалу.

Логічні методи: індуктивний (від часткового до загального); дедуктивний (від загального до часткового); аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, абстрагування.

Методи формування інтересу: методи інтелектуальної колективної діяльності та імітаційні методи (робота із біоматеріалом, аналіз виробничих ситуацій, безпосереднє виконання процедур, ігрове проектування, ділові ігри, метод розподілу ролей тощо).

Самостійне навчання: метод «навчання за текстом модуля».

11. Методи та форми контролю, розподіл балів, які отримують студенти, оцінювання

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті у вигляді загальної оцінки за традиційною 4-бальною шкалою з використанням критеріїв оцінювання («5», «4», «3», «2»). При цьому оцінюванню підлягають

окремо робота студента на практичному занятті та виконання тестових завдань. Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється як під час роботи студента на практичному занятті, так і шляхом тестування.

Оцінка за роботу студента на практичному занятті є середнім результатом діяльності студента: результатом підготовки студента до заняття, активності під час теоретичного розбору теми, участі у бесіді, надання відповідей на поставлені питання, виконання практичної роботи.

«Відмінно («5») – студент правильно відповів на 90-100 % тестів формату А. Правильно, чітко, повно і логічно відповідає на стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи; правильно заповнив усі завдання у робочому зошиті. Тісно пов’язує теорію з практикою і правильно демонструє виконання практичних навичок, правильно виконав усі завдання, які стосуються мікропрепаратів. Вільно інтерпретує виявлені морфологічні зміни у макро- і мікропрепаратах, вирішує ситуаційні задачі підвищеної складності, вміє узагальнювати матеріал.

«Добре («4») – студент правильно відповів на 75-89 % тестів формату А. Правильно і по суті відповідає на питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи, з незначними помилками заповнив усі таблиці і схеми у робочому зошиті. Демонструє виконання практичних навичок, правильно або з незначними помилками виконав усі завдання, які стосуються мікропрепаратів. Правильно використовує теоретичні знання для інтерпретації виявлених морфологічних змін у макро- і мікропрепаратах, вирішує легкі і середньої складності ситуаційні задачі. Володіє необхідними практичними навичками і прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.

«Задовільно» («3») – студент правильно відповів на 60-74 % тестів формату А. Неповно, за допомогою додаткових питань, відповідає на стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного

курсу і самостійної роботи, із суттєвими помилками заповнив усі таблиці і схеми у робочому зошиті. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації виконання практичних навичок робить суттєві помилки, із суттєвими помилками виконав завдання, які стосуються мікропрепаратів. Студент вирішує лише легкі ситуаційні задачі, володіє лише мінімумом необхідних практичних навичок.

«Незадовільно» («2») – студент правильно відповів менше, ніж на 59 % тестів формату А. Не знає матеріалу поточної теми, не заповнив усі таблиці і схеми у робочому зошиті. Не може самостійно побудувати логічну відповідь на додаткові питання, не розуміє змісту матеріалу. Під час відповіді і демонстрації виконання практичних навичок робить значні, грубі помилками.

Перерахунок оцінок у бали проводиться на кожному практичному занятті за схемою:

Кількість занять	Бали, які зараховуються студентам за поточне навчання (Тема 1 – Тема 10)					Максимальна сума балів за поточне навчання
	За оцінки на заняттях				За індивідуальну роботу	
	«5»	«4»	«3»	«2»		
10	19,2	15,4	11,5	0	8	200

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Кінцевий контроль (диференційований залік). При виставленні оцінки за дисципліну у формі диференційованого заліку враховують накопичену студентом суму балів за поточне навчання (максимальна кількість балів 200). При цьому для зарахування навчальної дисципліни сума балів має бути не меншою за 111 балів, що відповідає мінімальному значенню оцінки Е та за умови відвідування не менше 75% навчальних аудиторних занять (лекції, практичні заняття). Якщо студент пропустив більше 25% навчальних аудиторних занять разом із лекціями (за годинами), він направляється на

повторне вивчення дисципліни.

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни (110 балів і менше) студент має право повторно її скласти 2 рази: один раз на кафедральній комісії за участю завкафедри, а останній раз на комісії за участю завідуючого кафедри та декану.

Оцінка з дисципліни «Патологічна анатомія» визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність (0-200 балів) у формі диференційованого заліку.

Оцінювання знань з дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
		Оцінка	**Пояснення**
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Мінімальний бал, що свідчить про успішне опанування дисципліни, дорівнює 111.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, теоретичні питання про визначення, класифікації, патогенез і патоморфологію захворювань і патологічних процесів, ситуаційні задачі, макро- і

мікропрепарати.

12. Політика курсу: обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використання методики досліджень і джерела інформації.

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення цієї навчальної дисципліни включає:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- силабус навчальної дисципліни;
- підручники, посібники відповідно до переліку літератури;
- мультимедійні лекції;
- методичні рекомендації до практичних занять;
- електронний банк тестових завдань для поточного контролю успішності.
- мікропрепарати

макропрепарати

14. Рекомендована література

Базова:

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: 11-е видання / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер та ін. – Київ: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2024. – 903 с.
2. Патологія: інтенсивний курс: 5-е видання / Олівія Маккінні, Ізабель Вудман, Філіп Сю, Шрілата Датта, Гізбалла Шейх. - Київ:

Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2025. – 511 с.

3. Патоморфологія. Загальна патоморфологія: навчальний посібник / Я. Я. Бондар та ін. Вінниця: Нова книга, 2020. 248 с.
4. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія: навчальний посібник / Я. Я. Бондар та ін. Вінниця: Нова книга, 2021. 528 с.
5. Патоморфологія. Pathomorphology : атлас укр. та англ. мовами. /Боднар Я. Я., Багрій М. М., Зербіно Д. Д. та ін. Нова книга. – 2021. – 648 с.
6. Pathomorphology: textbook / I. V. Sorokina et al. Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2020. 328 p.

Додаткова:

1. Robbins and Cotran Atlas of Pathology / Edward C. Klatt et al., third edition. Elsevier, 2015. 561 p.
2. Патоморфологія: національний підручник / За ред. В. Д. Марковського, В. О. Туманського. Київ: ВСВ «Медицина», 2015. 936 с.
3. Патоморфологія та гістологія: фундаментальний атлас / за ред. Д. Д. Зербіно та ін. Вінниця: Нова книга, 2016. 800.
4. Наказ МОЗ України від 06.09.2021 № 1877 «Про затвердження Порядку проведення патологоанатомічного розтину». URL: https://cutt.ly/vLqZclM
5. Наказ МОЗ України від 21.04.2025 № 693 «Деякі питання проведення прижиттєвої патологоанатомічної діагностики» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0676-25#Text
6. Основи патоморфології. Частина 1. Загальна патоморфологія / В. М. Благодаров та ін. Київ: ТОВ «Атлант ЮЕмСі», 2007. 198 с.
7. Спеціальна патоморфологія: підручник / В. М. Благодаров та ін. Київ: ТОВ «Атлант ЮЕмСі», 2010. 359 с.

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Європейської асоціаціїї патологів: https://www.esp-pathology.org/.

2. Офіційний сайт Державної установи «Центр громадського здоров'я МОЗ України»: https://phc.org.ua/.

3. Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я: https://www.who.int/.

4. Pathology Outlines: http://www.pathologyoutlines.com/

5. Платформа для дистанційного навчання LIKAR_NMU: https://likar.nmu.kyiv.ua/